

Projectes MICC, EICC i APSIC¹

DAVID CEBALLOS HORNERO

Investigació en Anàlisi Financera i de la Incertesa, Universitat de Barcelona

Fa tres anys un nombrós i creixent equip amb vocació transdisciplinària dirigit per Dídac Ramírez, president de la SCF i responsable del grup de recerca IAFI de la UB, es va plantejar com a línia de treball l'estudi i la mesura de la ICC. Aquesta línia es va configurar com un projecte de recerca, que en la seva consolidació ha estat assumit i finançat per la Secció de Filosofia i Ciències Socials de l'IEC² mitjançant tres projectes anuals la continuació futura dels quals no es renuncia que pugui prolongar-se com un projecte d'abast europeu.

L'equip és integrat per especialistes en filosofia, economia, finances, dret, història i sociologia, que breument s'enumeren alfabèticament:

— Antoni Abad (SCF), llicenciat en filosofia; realitza la seva tesi doctoral sobre la IC.

— Philip Banks (UB), doctor en arqueologia i historiador especialitzat en la Barcelona medieval.

— David Ceballos (IAFI, UB), doctor en economia i professor de finances especialitzat en l'estudi del temps.

— Andreu Grau (IAFI, SCF, UB), doctor en filosofia i professor coneixedor de les tradicions i la història de Catalunya.

— Francesc Mercadé (Investigació en l'Anàlisi Financera i de la Incertesa [GABISE]), doctor en sociologia, autor de diversos llibres sobre la ICC i especialitzat en estudis sociològics.

— Josep Monserrat (SCF, UB), doctor en filosofia i professor especialitzat en les tradicions i la història catalana dels segles XIX i XX.

1. MICC: *Metodologia per a l'estudi de la identitat col·lectiva. Aplicació a Catalunya*. EICC: *Estudi sobre l'evolució de la identitat col·lectiva a Catalunya*. APSIC: *Anàlisi i perspectiva dels signes d'identitat a Catalunya*.

2. <<http://www.iec.cat/gc/ViewPage.action?siteNodeId=430&languageId=1&contentId=4866>>

— Dídac Ramírez (SCF, UB, IAFI), doctor en filosofia i en ciències econòmiques i professor especialitzat en la recerca de la incertesa.

— Ignasi Roviró (IAFI, SCF, Universitat Ramon Llull [URL]), doctor en filosofia i professor coneixedor de les tradicions i la història de Catalunya.

— Eduard Sagarra (UB), doctor en dret, jurista i professor coneixedor de la idiosincràcia i l'evolució del dret català.

— Jordi Sales (SCF, UB), doctor en filosofia i professor coneixedor de les tradicions i la història de Catalunya.

— M. Teresa Sorrosal (IAFI, URV), doctora en administració i direcció d'empreses i professora especialitzada en l'estudi dels processos de memòria i en xarxes neurals artificials.

L'objectiu global de la línia de recerca encetada és l'anàlisi i la mesura de l'evolució de la identitat col·lectiva a Catalunya

Sota les hipòtesis de l'existència d'IC, que la IC és un fenomen que evoluciona amb el pas del temps, que admet graus de complexitat i que permet una aproximació quantitativa a partir de mesures relacionades, es tractava de respondre a qüestions com ara els següents:

- Què s'entén per IC?
- Què s'entén per ICC?
- Com es pot conèixer la seva importància?
- Com i cap a on evoluciona la ICC?
- Quins efectes poden derivar-se o revelar-se dels canvis de la ICC?
- Quina mena de ciutadania va emergint a Catalunya?

L'equip investigador va tenir present tres perspectives d'anàlisi que responen a la interdisciplinarietat que el caracteritza:

Metodològica: cerca dels conceptes i metodologia de treball adients per a explicar l'evolució passada, present i futura de la ICC.

Acadèmica: consideració de diferents disciplines (economia, història, filosofia, dret...), èpoques (edat mitjana, edat moderna, segle XX, actualitat) i nivells d'organització (local, nacional, comunitari, internacional).

Dinàmica: anàlisi de les forces d'inèrcia (història i memòria) i de les relacions dinàmiques (evolució i expectatives de canvi) de la ICC.

A més, s'hi van considerar tres tipus d'instruments d'anàlisi:

- Semiòtics i sintàctics:
  - Anàlisi dels conceptes i dels signes que denoten la IC.
- Quantitatius:
  - Aproximació connexionista (xarxes neurals artificials), teoria de fractals, lògica borrosa.

- Entrevistes i enquestes.
- Estadístics.
- Qualitatius:
  - Estudi temporal com a sistema evolutiu (teoria de la complexitat) i dels ritmes de canvi.
  - Opinió d'experts.

Amb aquestes perspectives i aquests instruments d'anàlisi s'ha desenvolupat l'objectiu global inicial per mitjà, fins ara, de tres projectes anuals finançats per la SFCS de l'IEC: *Metodologia per a l'estudi de la identitat col·lectiva. Aplicació a Catalunya* (MICC, 2004), *Estudi sobre l'evolució de la identitat col·lectiva a Catalunya* (EICC, 2005) i *Anàlisi i perspectiva dels signes d'identitat a Catalunya* (APSIC, 2006).

Durant la primera etapa (projecte MICC) es van treballar la metodologia d'estudi i l'aplicació a Catalunya del concepte i la mesura de la IC. Etapa que va continuar (projecte EICC) amb l'anàlisi de l'evolució de la IC a partir d'una aproximació quantitativa en la qual es van definir les dades i els components de la IC i se'n va plantejar la mesura quantitativa. També es va realitzar un filtratge de les dades i de la mesura basat en opinions d'experts, i es va acabar amb l'estimació d'un primer mapa identitari i evolutiu català. En el tercer projecte (APSIC) s'han estudiat la sensibilitat i la robustesa de les mesures considerades i del mapa estimat, a més de verificar els resultats assolits sobre la base d'enquestes *on line*, dirigides a experts i a la ciutadania catalana, i de posar a debat aquests resultats en la present jornada científica.

A hores d'ara es considera prosseguir la investigació prenent com a base els Països Catalans i comparant-los amb altres identitats europees per poder evidenciar els efectes de la immigració i el nivell d'integració. També es va explorant la possibilitat d'unes altres mesures de la IC per tal de complementar els resultats assolits que, d'una manera sintètica, es detallen a continuació.

I. PROJECTE MICC

Objectius

- Proporcionar una definició adient del concepte d'IC.
- Complementar la definició amb un entorn sistèmic adequat.
- Desenvolupar i aplicar una metodologia per al tractament i la mesura de la IC en el cas particular de Catalunya.

Resultat I. Definició i mesura de la IC aplicables al cas català.

Dues definicions:

1. Qualitat d'idèntic.

2. Conjunt de característiques que un grup reconeix com a pròpies i configuren la seva manera de ser.

Hi ha dues opcions per a mesurar la IC: considerar-la com a un cas ideal (qualitat d'ídentic) o com un conjunt desagregat de components. En el primer cas, s'ha de definir l'estereotip de la identitat i després plantejar per comparació la seva similitud. Aquest estereotip seria semblant a una definició formal o ideal de la ICC a partir de la qual es pot estimar el grau de proximitat o de canvi per influències internes i externes en cada època. En el segon cas, les components han de ser identificades primer i després s'han de mesurar quantitativament. Les components conformarien el conjunt de signes d'identificació de la ICC, que, quan la seva mesura superi un cert llindar d'importància, constituïran els signes d'identitat del col·lectiu català.

Resultat II. Descripció del marc sistèmic adequat a cadascuna de les definicions d'IC.

Es va decidir seguir un enfocament sistèmic en l'anàlisi de la ICC perquè en donava una visió més flexible, a més d'una major compatibilitat amb una aproximació quantitativa per a la seva mesura.

La IC com a conjunt de característiques es planteja com un sistema format per un conjunt d'elements i les relacions entre si.

La IC com a qualitat d'ídentic es va recollir sistèmicament com a xarxa de comunicacions, en la qual el sistema es defineix a si mateix en oposició al seu entorn. És una definició sistèmica anàloga a les teories de L. v. Bertalanffy i N. Luhmann.

Resultat III. Metodologia per al tractament de la IC com a qualitat d'ídentic.

Es va considerar l'estudi de la IC com a qualitat d'ídentic a partir del concepte de *societat màximament fractal*, és a dir, la construcció ideal d'una societat formada per parts que reproduïxen el total (autosimilitud). En aquest cas, la IC es mesura a partir del grau d'identitat, és a dir, mitjançant la distància entre el grup analitzat i el punt de referència ideal.

Resultat IV. Metodologia per al tractament de la IC com a conjunt de característiques.

Es va optar per una aproximació connexionista (xarxes neurals artificials) per a l'anàlisi i la mesura en aquesta segona definició de la IC per tal de tenir en compte les relacions lineals i no lineals entre els signes d'identitats que siguin detectats.

Conclusions. Per al cas català, hom proposà: a) la definició d'IC com a conjunt de característiques, b) l'estudi a partir del punt de vista sistèmic i c) la representació mitjançant una aproximació connexionista.

II. PROJECTE EICC

Objectius

— Aplicació dels resultats del projecte MICC per contrastar-ne la robustesa i la dependència històrica.

— Detecció dels signes d'identitat catalans emprant una metodologia científica.

— Discussió del rang temporal d'anàlisi.

— Cerca de la presència d'elements comuns en l'evolució històrica de la ICC.

— Coneixement de les simbologies associades a la ICC.

— Disseny d'un mapa identitari evolutiu partint de factors econòmics, jurídics, geogràfics, polítics, culturals..., i fent ús de les xarxes neurals artificials (mapes autoorganitzats de Kohonen).

Resultat I. Identificació (provisional) dels signes d'identitat catalans més arrelats socialment en el moment present.

Es va fer una selecció basada en una mostra aleatòria i representativa dels diferents col·lectius que conviuen a Catalunya recollint dades a partir d'una entrevista de grup dirigida per GABISE, gabinet encarregat de fer un informe sociològic. Els resultats van ser filtrats a partir de l'expertesa de l'equip investigador i de dades històriques i teòriques.

Les característiques de l'informe van respondre a les directrius i les dades tècniques següents:

— Plantejament: cerca de la presència d'elements comuns en la ICC.

— Objectiu: coneixement de les simbologies associades a la ICC.

— Metodologia: de caràcter qualitatiu per a aprofundir en les actituds, les vivències, els comportaments i el conjunt no exhaustiu de signes d'identitat dels catalans.

— Tècnica: reunió de grup.

— Grup més representatiu:

• Edat: 35-55 anys.

• Sexe: 50 % dones i 50 % homes.

• Àmbits geogràfics: províncies catalanes, resta d'Espanya, fora d'Espanya.

• Ocupació: relacionada amb la difusió activa o passiva de la ICC (atenció al públic, educació, assistent social, viatjant...).

Els nou signes remarcats per aquest estudi van ser:

— Llengua catalana.

— Sant Jordi (rosa i llibre).

— Gastronomia (pa amb tomàquet).

— Castellers.

— Moreneta-Montserrat.

— Generalitat de Catalunya.

— Senyera - Onze de Setembre.

— Art: Gaudí (Sagrada Família), Salvador Dalí.

— Música - *El cant dels ocells*.

Resultat II. Disseny d'una enquesta per a l'aplicació del mètode Fuzzy Delphi per a la determinació dels patrons històrics (conjunt cronològic de signes d'identitat).

Després del filtratge de les dades es van analitzar les possibles mesures dels signes d'identitat remarcats i ampliat amb l'expertesa de l'equip de recerca, en què aparegueren setze categories de signes que englobaven seixanta-nou signes d'identitat.

<i>Variable</i>	<i>Signe d'identitat</i>	<i>Categoria</i>
1	Parla	Llengua
2	Esriptura	
3	Ús institucional	
4	Ús popular	
5	Ús acadèmic i negocis	
6	Bilingüisme/cooficialitat	
7	Organització familiar	Família
8	L'hereu	
9	Tradicions catalanes	Tradicions i festes
10	Sant Jordi	
11	Llibre-rosa	
12	Onze de Setembre	
13	Sant Joan	
14	Sant Esteve	
15	Menjar popular (denominació d'origen)	Gastronomia
16	Pa amb tomàquet	
17	Mató	
18	Cuina sana (mediterrània)	
19	Generalitat de Catalunya	Institucions
20	Estatut	
21	Cos jurídic	
22	Vegueries/comarques	
23	Províncies	
24	Presidents de la Generalitat	
25	Comte de Barcelona	
26	Senyera - estelada - quatre barres	Símbols
27	Moreneta	
28	Ruc català - CAT	
29	Romànic	
30	Gòtic	

<i>Variable</i>	<i>Signe d'identitat</i>	<i>Categoria</i>
31	Modernisme	Arquitectura
32	Urbanisme	
33	Masies	
34	Gaudí	
35	Monestir de Ripoll	Construccions religioses
36	Monestir de Montserrat	
37	Dalí	Art i cant
38	<i>El cant dels ocells</i>	
39	<i>Els segadors</i>	
40	Cant coral	
41	Teatre	
42	Cinema	
43	Televisió	Oci i esports
44	Futbol	
45	Futbol Club Barcelona	
46	Reial Club Deportivo Espanyol	
47	USAP (rugbi català a Perpinyà) / Santboiana	
48	Seny/rauxa	Caràcter/percepció/valors
49	Estalviadors	
50	Treballadors/seriosos	
51	Pactisme	
52	Tolerància/convivència	
53	Solidaritat	
54	Comerç, obertura internacional	
55	Mercat/Llotja	
56	Riquesa sobre mitjana de l'entorn	
57	Indústria	
58	Integració amb Espanya	Factors socioeconòmics
59	Integració amb la Unió Europea	
60	Integració amb els Països Catalans	
61	Cristianisme/Església	Religió
62	Ecumenisme	
63	Renaixença catalana	Cultura
64	Intellectuals: Verdaguer...	
65	Moviment nacionalista	
66	Sardana	Balls i altres
67	Castellers	
68	Jota	
69	Moixiganga / <i>La balanguera</i>	

Per quantificar aquests signes es va tenir en compte la seva dinàmica evolutiva. Amb aquest fi es van decidir vint-i-set èpoques històriques (patrons).

<i>Patró</i>	<i>Cronologia</i>	<i>Patró</i>	<i>Cronologia</i>
1	Abans del segle VIII	15	1920-1930
2	Segles VIII-X	16	1930-1940
3	Segle XI	17	1940-1950
4	Segle XII	18	1950-1960
5	Segle XIII	19	1960-1970
6	Segle XIV	20	1970-1975
7	Segle XV	21	1975-1980
8	Segle XVI	22	1980-1985
9	Segle XVII	23	1985-1990
10	1700-1750	24	1990-1995
11	1750-1800	25	1995-2000
12	1800-1850	26	2000-2005
13	1850-1900	27	2005-
14	1900-1920		

La proposta de mesura dels signes d'identitat havia de complir dos requisits: tenir un caràcter ampli i ser prou significatiu. Per tal cosa, es va decidir aplicar el mètode Fuzzy Delphi per a la mesura dels seixanta-nou signes i per als vint-i-set períodes cronològics, amb la discussió i la resposta via *on line* i en reunions de treball de les mesures i dels valors que cada membre de l'equip enviava i els resultats mitjans, fins a arribar a uns valors borrosos (interval de confiança de la importància de cada signe d'identitat per a cada època) sense gaire diferències. De manera que es va quantificar la importància de cada signe d'identitat en cada període històric considerant el màxim, el mínim i la mitjana de les respostes que van emetre els enquestats.

Resultat III. Estimació d'un primer mapa identitari i evolutiu català.

A partir dels signes d'identitat destacats i de les mesures obtingudes, es va estimar un primer mapa identitari i evolutiu català per tal d'analitzar les èpoques històriques que sorgien en l'agrupació dels patrons formats per les mesures mitjanes de les respostes obtingudes per cada signe. L'elecció d'aquesta mesura es va fer perquè no es van detectar resultats dispersos en l'estimació del mapa identitari treballant amb els mínims i els màxims i les seves ponderacions amb els valors mitjans.

En l'estimació d'aquest mapa es va mesurar l'evolució sense perdre la perspectiva sistèmica i optant per aplicar les xarxes neurals artificials; en aquest cas, els mapes de Kohonen. Aquests mapes permeten una ordenació bidimensional dels patrons agrupant-los segons la distància numèrica entre els seus components (valors mitjans de la importància del signe), de manera que, si són dins del mateix grup, són molt similars en les seves mesures conjuntes i, si són en grups diferents, és que es distancien en alguna o en totes les mesures o en alguna relació no lineal entre aquestes.

S'hi va detectar la formació de cinc grups històrics, gràficament diferenciats per l'agrupament dels patrons cronològics considerats:

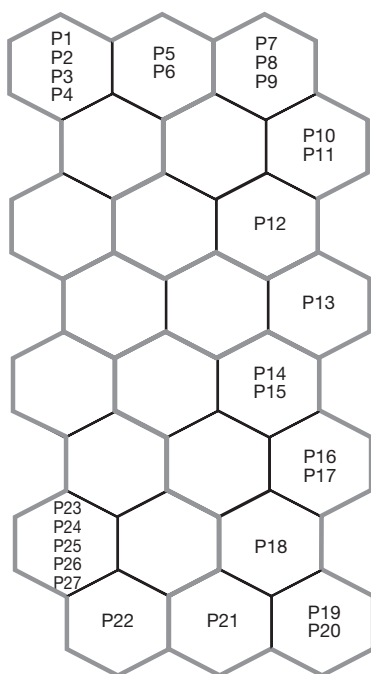

FIGURA 1.

— Grup 1: patrons 1, 2, 3, 4, 5 i 6. Cronològicament es correspon amb l'època històrica de l'edat mitjana, que va des de l'inici de Catalunya fins al segle XIV.

— Grup 2: patrons 7, 8, 9, 10, 11 i 12. Des del segle xv fins a 1850.

— Grup 3: patró 13. Hi ha un grup únic per al període que va des de 1850 fins a 1900.

— Grup 4: patrons 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 i 21. Des de 1900 fins a 1980.

— Grup 5: patrons 22, 23, 24, 25, 26 i 27. Des de 1980 fins a l'actualitat.

Conclusió. La ICC es pot aproximar per seixanta-nou signes d'identitat, que es poden classificar en setze categories, fet que reflecteix una evolució segons cinc etapes històriques: fins al segle XIV, des del segle XV fins a 1850, des de 1850 fins a 1900, des de 1900 fins a 1980 i des de 1980 fins a l'actualitat.

III. PROJECTE APSIC

Objectius

— Contrastar i simular els processos de canvi a partir del mapa evolutiu identitari estimat al projecte EICC.

— Analitzar les «forces d'inèrcia» (història i memòria) i les relacions dinàmiques (evolució i expectatives de canvi) de la ICC.

— Inferir la perspectiva esperada de canvi de la ICC entre la joventut catalana (disseny d'una enquesta via web i filtratge posterior, implementació i recopilació de dades).

— Analitzar els resultats i revisar les conclusions de projectes anteriors.

Resultat I. Recopilació de dades per a la contrastació dels resultats obtinguts en els dos projectes precedents.

S'han dissenyat i implementat dues enquestes *on line*, la primera dirigida a experts diversos i la segona a la ciutadania catalana, principalment amb formació universitària.

Resultat II. Verificació del mapa identitari i evolutiu català estimat i anàlisi de l'opinió dels col·lectius relacionats amb el món universitari (estudiants, professors, personal de la universitat i professionals amb formació universitària).

L'opinió recollida en la informació recopilada, a més de coincidir amb els resultats de la nostra recerca, manifesta la importància dels factors de caràcter, de valors i socioeconòmics dels catalans en la caracterització de la ICC. Els resultats obtinguts corroboren també en gran mesura les conclusions dels projectes anteriors i del mapa identitari i evolutiu estimat.

Majoritàriament, l'opinió ciutadana coincideix amb els resultats filtrats, llevat que els símbols de la cultura catalana canvien del segle XIX al XX. La resta de resultats (rellevància d'èpoques històriques, signes d'identitat detectats i elements més característics dels canvis) a penes indiquen una opinió contrària del 10-15 % dels enquestats. A més, la importància dels signes i de les categories identitàries detectats no mostra més del 10 % (1 punt sobre una escala de 0 a 10) de discrepància entre els resultats dels projecte EICC i les dues enquestes passades, tret de les categories de construccions religioses, gastronomia i balls i cant, on la diferència segons l'època pot arribar a 2 punts de diferència. Si considerem una escala de tres nivells (importància baixa de 0 a 3 punts, importància mitjana de

4 a 7 punts i importància alta de 8 a 10 punts), els resultats són pràcticament similars.

D'altra banda, gairebé dos de cada tres enquestats coincideixen en la hipòtesi de partida: la IC és un fenomen dinàmic. La majoria pensa que els canvis no són aleatoris i que segueixen un patró històric. Així, s'accepta majoritàriament les quatre èpoques històriques detectades en la primera estimació del mapa evolutiu i identitari català.

Està d'acord amb les afirmacions següents?

	<i>Sí</i>	<i>No</i>	<i>No sap / no contesta</i>
L'evolució de la ICC pot separar-se en les quatre èpoques següents: segles VIII-XV, segles XV-XIX, segles XIX-XX, 1980-2006	56 %	12 %	32 %
La llengua, la família, les institucions, les tradicions i els factors socioeconòmics a Catalunya van ser diferents en l'edat mitjana (segles VIII-XV) i l'edat moderna (segles XV-XIX)	75 %	9 %	16 %
Entre l'edat moderna (segles XV-XIX) i l'edat contemporània (segles XIX-XX) van canviar els símbols i els elements més característics de la cultura catalana (gastronomia, esports, balls, art, festes...)	46 %	38 %	16 %
Entre els segles XIX-XX i l'època des de 1980 fins ara, l'ús de la llengua, les institucions, les noves tecnologies associades a l'oci, les tradicions i els factors econòmics catalans han canviat?	83 %	10 %	7 %
La llengua, els elements culturals, les institucions, les tradicions i l'esport són els signes principals que defineixen la ICC?	80 %	12 %	8 %
Pensa que la ICC segueix alguna mena d'evolució o, per contra, creu que no canvia?	67 %	10 %	23 %
Si ha contestat afirmativament a la pregunta anterior, pensa que aquests canvis responen a algun tipus de patró?	52 %	12 %	36 %

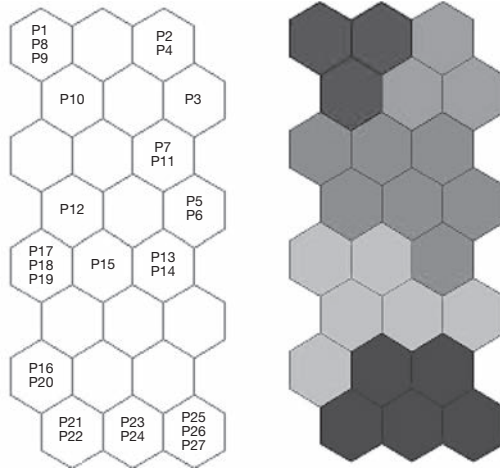

FIGURA 2. Primers resultats o preliminars.

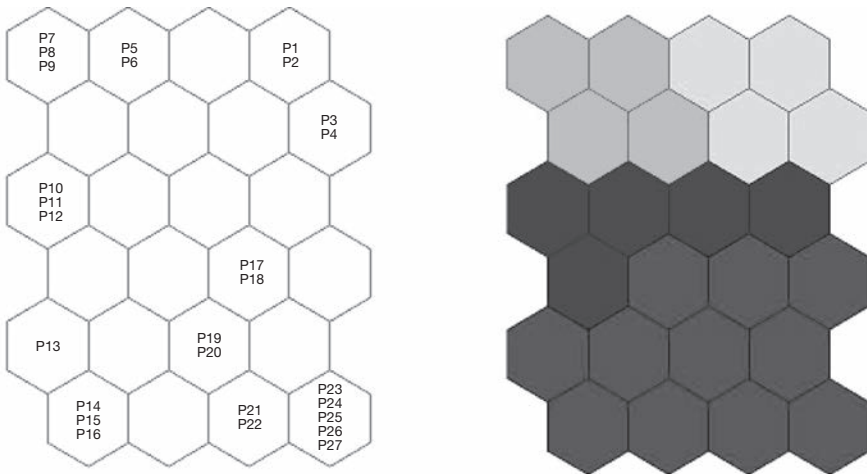

FIGURA 3. Experts.

Resultat III. Actualització dels signes d'identitat de la ICC i reestimació del mapa identitari i evolutiu català.

Arran de les discussions en el si de la jornada científica, s'hi ha inclòs una nova categoria identitària: el territori. La seva importància s'ha detectat a un nivell

semblant al de la resta, amb un valor mitjà superior a 7 punts sobre 10, en totes les èpoques. S’hi han afegit signes com la imatge visual del territori, els topònims, la divisió administrativa i la climatologia.

<i>Variable</i>	<i>Signe d’identitat</i>	<i>Categoria</i>
70	Imatge visual del territori	
71	Topografia i divisió administrativa	Territori
72	Geografia humana i climatologia	

La reestimació, tenint en compte la rellevància de les disset categories identitàries, ha comportat reduir a tres les èpoques històriques estadísticament significatives en l’evolució de la ICC: la medieval, el segle XX (fins a la fi de la dictadura franquista) i l’actualitat, i l’edat moderna ha quedat molt dispersa entre grups o de vegades com a grup independent.

Els nous mapes identitàris estimats (mapa de patrons; a la dreta i a l’esquerra hi ha els grups estadísticament significatius per trames) gairebé només coincideixen en les tres èpoques abans esmentades. Hem considerat primer els mapes d’experts i després els de la ciutadania amb formació universitària, amb la categoria «Territori» i sense.

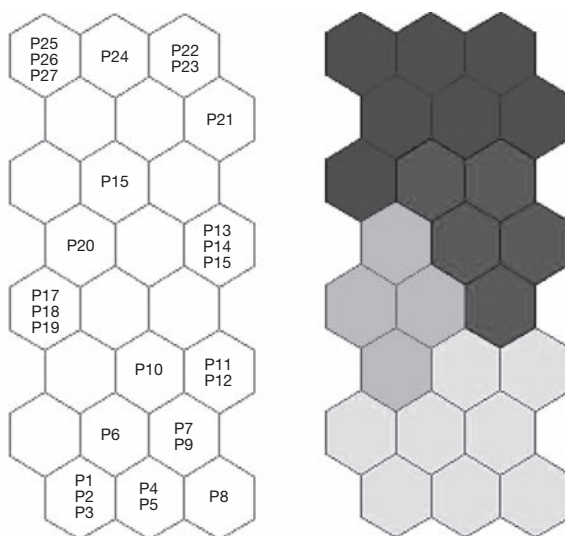

FIGURA 4. Ciutadania, sense categoria «Territori».

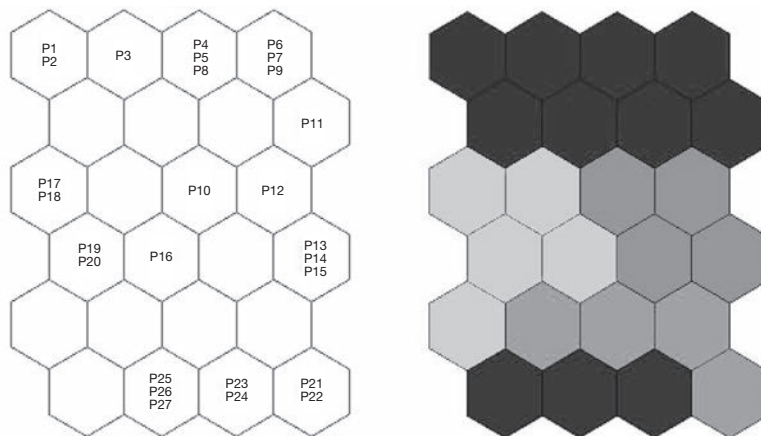

FIGURA 5. Ciutadania, amb categoria «Territori».

Resultat IV. Discussió de la perspectiva de canvi esperada en la ICC.

L'enquesta també reflecteix l'opinió sobre la importància que tindran en el futur els signes d'identitat detectats, agrupats per categories:

<i>Categoria</i>	<i>Baixa (1-3)</i>	<i>Mitjana (4-7)</i>	<i>Alta (8-10)</i>	<i>Mitjana</i>
Llengua	5,58 %	16,28 %	78,14 %	8,41
Família	14,62 %	44,34 %	41,04 %	6,31
Tradicions i festes	6,05 %	36,28 %	57,67 %	7,06
Gastronomia	4,72 %	33,02 %	62,26 %	7,19
Institucions	7,44 %	27,44 %	65,12 %	8,04
Símbols	8,41 %	29,91 %	61,68 %	7,73
Arquitectura	8,88 %	49,07 %	42,06 %	6,64
Construccions religioses	39,81 %	47,39 %	12,80 %	3,89
Art i cant	14,15 %	51,42 %	34,43 %	5,87
Oci i esports	7,51 %	30,99 %	61,50 %	7,67
Caràcter/percepció/valors	7,08 %	36,32 %	56,60 %	7,59
Factors econòmics	5,61 %	24,30 %	70,09 %	7,87
Factors socioeconòmics	5,63 %	24,41 %	69,95 %	8,07
Religió	47,39 %	42,65 %	9,95 %	3,89
Cultura	5,09 %	25,00 %	69,91 %	7,95
Balls i altres	20,00 %	50,95 %	29,05 %	5,54
Territori	9,95 %	24,17 %	65,88 %	7,70

Clarament s'hi destaquen la llengua, les institucions i els factors socioeconòmics com els més importants.

Conclusió. La IC és un fenomen dinàmic. A l'hora de configurar la seva evolució, la llengua, les institucions i els factors socioeconòmics són determinants actualment i ho seguiran sent en el futur.

En resum: els tres projectes han permès avançar en la consolidació d'una metodologia quantitativa de la mesura de la ICC, a més d'estimar un mapa identitari i evolutiu català que detecta les etapes històriques i els signes més importants en l'evolució de la ICC, com són la llengua, la família, les institucions i els factors socioeconòmics.